

Inhabilitet, støtteordninger og særegne forhold

Kommunal Rapport 5.11 2018

Kan jeg som kommunestyremedlem stemme for en tilskuddsordning som jeg selv senere kan søke på, eller er jeg inhabil?

SPØRSMÅL: En kommune tilbyr kommunalt tilskudd til bønder som har vært rammet av tørke i sommer. Bøndene må søke og dokumentere tap. Når kommunestyret skal vedta denne ordningen, er da alle bønder som sitter i kommunestyret og kan søke på tilskudd fra denne ordningen, inhabile? Hvis ja, gjelder det også dem som har barn eller foreldre, søsken eller svigerforeldre som er bønder og kan søke på ordningen.

SVAR: Her er det to ulike mulige grunner for inhabilitet som må vurderes.

Det første er om noen av medlemmene i kommunestyret er «part» i saken. I så fall er man uten videre inhabil etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 6 første avsnitt, bokstav a. Begrepet «part» er definert i lovens § 2, første avsnitt, bokstav e som «person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder». Her er det tale om et generelt vedtak om å etablere en støtteordning etter søknad fra den enkelte, og da er ingen part så langt. Det blir de først når de søker.

Neste spørsmål blir så om det at et medlem er sannsynlig eller mulig søker om slikt tilskudd, blir inhabil etter bestemmelsen i § 6 andre avsnitt, fordi dette må anses som «særegne forhold ... som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Her sies det også at «blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til». «Nær personlig tilknytning» må da forstås på samme måte som der det er spørsmål om noen selv er inhabil av denne grunn, altså i første rekke nærmeste slekt, samt svoger/svigerinne. Dette kan tilsi at et medlem som er aktuell søker om slikt tilskudd, eller som har nær personlig tilknytning til noen som vil kunne søke, vil være inhabil. Forutsetningen er imidlertid at det er tale om «særegne forhold», noe som må forstås som at dette medlemmet av den grunn står i en særstilling og ikke bare er en av en stor krets personer som vil kunne få fordeler av vedtaket. Det er mao. ikke slik at alle som eier fast eiendom blir inhabile når man fastsetter satsene for eiendomsskatt, eller alle som bor i en bydel blir inhabile når det skal anlegges en ny vei som vil gi vesentlig bedre adkomst dit hun bor.

Her vil det derfor måtte foretas en helt konkret skjønnsmessig vurdering av om den interesse et medlem har i saken, er så «særegen» at hun blir inhabil. Hvis et stort antall eiendommer er rammet av tørke, vil det antagelig ikke foreligge inhabilitet. Hvis det bare er et fåtall eiendommer som det kan være aktuelt å gi slikt tilskudd til, vil eierne og nærstående derimot antagelig være inhabile. Hvor streng vi skal være her, vil i praksis også avhenge av hvor store tilskuddsbeløp det kan bli tale om.

Her kan det være nyttig å få en juridisk vurdering av de aktuelle medlemmenes forhold i forkant av det møtet dette skal behandles. Hvis spørsmålet først oppstår under møtet, må man vurdere om saken bør utsettes for å få avklart dette. En utvei kan også være at det medlemmet spørsmålet gjelder, ber

om og får fritak fra å delta ved behandlingen av saken av «viktige personlige grunner», etter regelen i kommuneloven § 40 nr. 4 om dette.